

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető
minden küldeményintézendő:
Füvészkert-utca 1079.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések
díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél
100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden küldemény intézendő:
Főiskola, háznagyi hivatal.

Tartalom. Zsinat előtt. M. F. — Iskola ügy. A tornázás fontossága és mikénti alkalmazása a népiskolákban. Kovács Elek. — Közügyein k. Jegyzőkönyv. Biki Károly. — Esdő szózat. Vöröss Zsigmond. Dr. Király István. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetések.

Zsinat előtt.

III.

Legközelebbi cikkünkben a debreczeni zsinat egyik legnevezetesebb alkotása, az országos egyházi közalap ügyében elmondtuk egyéni meggyőződésünket; valamint érintettük azt is, hogy a legközelebbi zsinat legszorgosabb teendői közé fog tartozni a házassági egyházi törvényszékek megvalósítása feletti intézkedés. Most ismét tollat fogtunk kezünkbe, hogy beálljunk mi is, ha nem is az alapvető munkások, de legalább az eszméket tisztázni óhajtók táborába! Távol legyen tőlünk, hogy bennünket valami veszedelmes *rendbontóknak* tekintsenek; célunk csakis az, hogy elmondjuk zsinati teendőink mivolta felett őszinte véleményünket, úgy, a mint arra minket az élet és tapasztalat megtanított.

A legégetőbb teendői közé fog tartozni a legközelebbi zsinatnak: *a lelkészválasztási törvények revíziója.*

Közel tíz évi tapasztalat meggyőzhetett bennünket arról, hogy ez is csak olyan mű volt, melyen a gyarló emberi kéz nyomai teljesen láthatók valának. A szándék, a cél, mely azt létrehozta, indokolt és nemes volt; de a kivitelben az emberi furfang sok esetben nemtelenné és gyűlöletessé tette azt; okozván nemcsak a jogtalanul és iudokolatlanul elmellőzötteknek sok keserűséget, hanem a választó gyülekezeteknek is még több bajt és kellemetlenséget.

Mindenekelőtt pedig a *minősítési és kijelölési szabályzatokat* kell módosítani, mert eddig is ez volt legtöbb bajainknak nyomorúságos kútforrása. Minden csűrés csa-

varás és magyarázatások mellőzésével, határozottan ki kellene mondani a zsinatnak, hogy: „**a pályázók közül minden oly egyén kijelölendő, a kinek a szabályzatban megkövetelt minősítvénye megvan**“. Nem 3, vagy 5 egyén tehát, hanem mindenki, a ki csak minősítve van. Így aztán teljesen útja lesz vágva a jelölő bizottság önkényes eljárásának; elég lesz téve a gyülekezet érdekeinek; s kielégítést nyernek a pályázók jogos igényei is.

Ám lássuk csak egy kissé, hogy a most érvényben álló jelölési és választási szabályok mennyiben bírnak egyházi életünk terén káros, veszedelmes és romboló hatással.

Az egyházi törvények értelmében az esperes megkeresi az üresedésben levő egyház presbyteriumát, hogy a maga kebeléből válaszszon 3 tagot a lelkészjelölő bizottságba, a kik aztán majd az egyházmegye küldötteivel együtt jelöljenek. Az egyház már a legtöbb esetben előre *kínézi*, kiválasztja leendő lelképászorát és megadja a maga jelöltjeinek az utasítást; kiküldi őket, hogy N. N.-et, a kit már közelebről is ismer az egyházközség, — *és a kinek különben is megvan a kellő minősítvénye*, — kérjék felvétetni a jelölték névsorába. Tehát a legtöbb esetben megvan már előre az egyházközségnek a maga saját jelöltje. El is mennek a jelölt nevével bona fide és biztosra veszik a kijelölést. Igen, de igen sokszor az egyházmegyei bizottságnak is vannak ám saját jelöltjei, a kiket minden áron keresztül kell szorítani! És ha tervök *történetesen* összeközösbe jó a gyülekezet jelöltjének érdekével, bizony — a legtöbb esetben — az utóbbi esik el, akármilyen minősített legyen is különben. Így aztán kész a surlódás és el van hintve a vizsály magva a gyülekezet kebelében. Hiába hivatkoznak a gyülekezet küldöttei arra, hogy hiszen az ő jelöltjük is minősített, ha a túloldal az érdekek mást követelnek. Csak ritka kivételes eset az, hogy egyik vagy másik egyházmegyei jelölő bizottsági tag ellentétbe he-

lyezze magát saját társai véleményével és a gyülekezet által óhajtott jelöltre szavazzon.

Elképzelhető már most, hogy mily kellemetlen érzést szül az a választó gyülekezetnél, hogy jóelőre felalarmo- rozzuk őket; felhívjuk, hogy jöjjetek és jelöljünk *együtt* lelkészt, és jelölünk azoknak — mint többség a bizottságban — olyanokat, a kiket azok épen *nem akarnak*. Vajjon nem célszerűbb lenne-e őket az efféle izgató eljárásoktól tökéletesen megóvni és az egész jelölési rendszert inkább teljesen elejteni?! Egyéni nézetünk tehát oda terjed ki, hogy minden jogosult pályázó jelöltessék ki; *inkább magasabb fokú minősítvényt követelnék meg az elsőb- rendű egyházakba pályázóktól; de ki nem hagynék egy jelöltet sem, mikélyt az minősítve van.*

Egyébiránt azt a minősítvényi kérdést is jó lesz egy kissé tisztázni! Ki és hova minősített . . .? Mert ez is lényeges kérdés ám . . .! Az olyan minősítés p. o., hogy N. N. jelölt egy *első* osztályú *fatusi* nagy gyülekezetbe nem jelölhető; de egy fényes és még nagyobb, de *második* osztályú *városi* egyházba már igenis jelölhető, csakugyan komikus dolog! Mert vajjon hol kell több qualificatio, abba az egyszerű földművelő emberekből álló gyülekezetbe-e, vagy pedig egy olyan nagy tekintélyű városi egyházba, a hol az erős ref. egyház mellett ott van a még erősebb róm. kath. és más felekezetű egyház püspökeivel, kanonokaival és számos papjaival együtt, a hol aztán a ref. egyház ügyei- nek vezetésére kitűnő képzettségű lelkészt kell állítani a gátra?! *Difficile est satyram non scribere . . .!* A mi furcsa lelkészválasztási törvényeink mellett megesezt az az eset, hogy az a derék jelölt, a ki a hatalmas róm. és görög kath. püspöki székhelyen a ref. egyház katedrójába *méltónak* találtatott, az egyszerű falusi gyülekezet vezetésére már nem volt méltó. Talán bizonyára az a pár száz forintnyi különbség adja meg jelöltjeinknek a minősítvényt . . .? Tessék aztán megérteni az efféle qualificationális törvényeket és jelölő bizottsági eljárásokat annak, a ki tudja; én — megvallom — nem értem; s épen azért megváltoztatását, vagy pedig szabatosabb körülírását óhajtom!

Egyébiránt, akár marad meg a jelölési szabályzat jelen állapotában, akár nem, — egy dolgot mindenesetre szeretnék az összes hazai lelkészjelölő bizottságok nagybecsű figyelmébe ajánlani.

Midőn ezek a lelkészválasztási törvények életbe léptek, tüstént hallatszottak a *jogosult* panaszok, hogy nemcsak az egyházkerületek, hanem még az egyes egyház- megyék is védfallal vették mintegy magokat körül és csak saját kebelökből állítanak elő jelölteket. Sőt ismerünk egy olyan esperest is, a ki mindjárt nagy garral oda nyilatkozott, hogy: „míg ő esperes lesz, addig az ő egyházmegyé- jébe idegen jelölt ugyan be nem teszi lábát!” És egy — véletlen — eset kivételével még eddigelé úgy lőn, a mint

Ő megmondotta . . .! Természetesen kortesfogásnak meg- járja az efféle nyilatkozat; de az ilyen elzárások oda vi- szik végtére is a dolgot, hogy a többi egyházmegyék is kénytelenek lesznek retorsióval élni; a minek aztán majd az lesz a szomorú következménye, hogy a kit épen vég- zete a máramaros-ugocsai, vagy más — szegényebb egy- házakat számláló — tractusba vitt, — akármilyen képzett és többre hívtott lett légyen is, ott maradt az egyházmegye valamelyik szegényes egyházában örökre! Ne feledjék azért az igen tisztelt egyházmegyei lelkészjelölő bizottságok, hogy az a lelkészi oklevél az összes magyarhoni egyházak területére érvényes, és ne teremtessenek magoknak kivéte- les állapotokat, s ne kényszerítsenek másokat is oda, hogy hasonlót cselekedjenek!

A másik igen lényeges és nagyfontosságú kérdés, a minek megoldását a legközelebbi zsinattól várjuk, a *kép- viseleti elv* célszerű keresztülvitele és meghatározása minden ponton. Távol legyen tőlem, hogy én a legkisebb gyülekezetet is meglevő jogától megfosztani, vagy épen el- nyomni akarjam; de azt óriási igazságtalanságnak tartom, hogy a nagyobb gyülekezetek népességök és teherviselé- sőkhöz mérten nem részesülnek megfelelő jogokban.

Minő igazságtalanság p. o. az, hogy a több mint 13,000 lelket számláló *Kecskemét* és *Czegléd* a dunamel- lékén épen annyi szavazattal bírjon saját egyházkerülete és egyházmegyéje területén, mint p. o. Tiszántúl a 100 lelket sem számláló *Nevetlénfalu* és *Csepe* Ugozásban! Meg kell tehát a jelen türethetetlen állapotot változtatni; és a meunyre csak a körülmények engedik, a teherviselés és népesség számarányának megfelelő jogot kell adni az egyes egyházaknak az egyházalkotmány fokozatain át minden ponton. Kemény diója lesz ez ugyan a zsinati atyáknak, de meg kell azt törni és a kivihető reformot meg kell e téren is valahára valósítani.

Szerettem volna még a jelen alkalommal az egész egyetemes egyházat érdeklő némely fontosabb liturgiai kérdéshez is, mint p. o. a sákramentumok kiszolgáltatása, konfirmáció, temetési szertartás stb. hozzá szólni; de erről — ha t. Szerkesztő úr helyt ad becses lapjában*) — majd más alkalommal!

M. F.

Iskolaügy.

A tornázás fontossága és mikénti alkalmazása a népiskolákban.

(Vége.)

A tornagyakorlatok által a vérkeringés gyorsulása ered- ményeztetik, mi által a testi szervezet fokozott tevékenységét

*) Örömmel közlöm, sőt kérem e cikksorozat folytatását. Szerkesztő.

és e kettő által az anyagcsere gyorsulását eszközli, mely jobb étvágyat szerez; a tüdő sebesebb mozgása által a mellkas tágul; a test mozgása által az izmok és csontok erősödnek, illetőleg vastagodnak; izzadás által egészséges bőrműködés keletkezik; a gyermek ügyességet nyer, melynek tudatában önbizalma nő, kedélye vidámabb lesz. A kedély vidámsága pedig felette fontos nevelési szempontból. A vidámabb gyermek engedelmesebb, szófogadóbb lesz, a rend és fegyelem iránti érzelme fejlettebb és ez által a tanítás a tanítóra nézve nagyon megkönnyítve leend. Általános tapasztalat, hogy a tornázni szerető fogékonyabbak is, tudvágyuk nagyobb, a dolgok iránti érdeklődésük élénkebb.

A tanító tehát, ha okszerűen tornáztatja tanítványait és a tornázás iránti hajlamot és szeretetet a gyermekekben már korán, bár lassan, de biztosan beplántálja, kell, hogy vesződsége is kisebb mértékre szálljon le. Nézetem az, hogy a mely tanító a tornázásra is elegendő időt, naponként legalább egy órát, délig és délután fél-fél órácskát szentel, az nem veszít el semmit az oktatásra szánt időből, a mennyiben a gyermekek előtte, várva az érdekes szórakozást, igyekezni fognak figyelmesebbek lenni, hogy abban mindnyájan résztvehessenek, utána pedig az idegek megerősödése, úgy mondjam, felfrissítése folytán már amúgy is fogékonyabbak levén a tananyag befogadására, azt könnyebben teszik magukévá.

De rendkívül fontos a tornázás a népiskolákban erkölcsi szempontból is.

A tornázni szokott gyermekek az iskolában látottakat és végzeteket otthon is egymást közt folytatják s a helyett, hogy szabad idejüket szokás szerint haszontalan, erkölcsrontó beszédekkel és cselekedetekkel feccsérelnék el, nemes munkát végeznek; a természettől fogva, vagy rendszerint szülői hanyagság, mitsem törődés folytán rosszabbak is látva az egymás közötti nemes versenyt, a gyermeki természet utánzási hajlamánál fogva önkéntelenül a jobbak közé keverednek és kipirult arccal mindannyian Herkulesek akarnak lenni.

E nagyszerű munka véghezvitelére szükséges buzdítás alkalmazandó módja egyébiránt a tanító tapintatától van függővé téve.

Óh, hogy mily magasztos célja van a tornázásnak úgy az egyénre, mint az állományra nézve, azt csak az tudja igazán elgondolni, érezni és méltányolni, ki maga is tornázni szerető. A tanítónak, ki minden esetben kell, hogy mintaképe legyen a rábízott gyermekeknek, a tornázásnál is példát kell adnia, vonzó példát, a gyermekekkel gyermeknek lennie, velők együtt tornázni és játszania (tornajáték értetik)!

Okos tanító mindenesetre ezt fogja tenni és mit fog tapasztalni? Azt, hogy a gyermekek jobban szeretik őt, bámulatosan vonzódnak hozzá; jobban szeretik őt, tanítása iránt nagyobb figyelemmel vannak, előmenetelben kétszeres eredményt mutatnak fel. Miért? — mert az okszerű tornázás által a gyermekekben a rend iránti szeretet gyarapodván, otthon is a tanulásra szükséges időt csakis erre fogják felhasználni.

Sajnos, nálunk a református népiskolákban — tisztelet a kevés kivételnek — a tornázás ma még nagyon is gyermekkorát éli. A tanító azt alig tartja szükségesnek rendszeresen vezetni; inkább a maga ügyeit tartja annál fontosabbnak, vagy legalább kevés kedvet érez még ilyféle vesződséghez is.

Tornahelyiségek pedig épen nincsenek.

Tekintve, hogy népiskoláinkat maga a nép tartja fenn filléreiből, oknak elfogadható volna: nem telik.

Azonban a tornahelyiségek nem létezése még nem oly nagy baj, mert e nélkül is lehet rendszeres tornázás.

Télben a tornateremben is lehet szabadgyakorlatokat teljesíteni, sőt talán módját is ejteni, tekintettel a ráfordítandó költség csekélységére, egy függélyes mászópózna és lebegőfa felállításához, valamint egy ugrómérece készíttetéséhez, elé teendő szalmazsákkal együtt. Nyárban ezekhez, t. i. ezeket kihordhatóknak véelve, kinn a szabadban fel lehet állíttatni, még rézsútos mászópóznát, mászókötelet, rézsútos és vízirányos lábtót, kapcsolatban vasfokos árboczokkal, támfát, botokat a kézi szergyakorlatokhoz és rudakat a távugráshoz, melyhez egy ugróárok szükséges. Ezek mind oly szerek, melyek — tekintettel arra, hogy hozzájuk való fa többnyire bőven van mindenütt, a hívek megosztott adakozásából szépen kitelnének és használhatóvá való feldolgoztatásuk már igen kevésbe kerülne.

Rendszeres tornahely berendezésénél még nyújtó és korlát, gyűrűk és hinta szerepelnek, a három első a IV—VI. osztályúak részére. Egyébiránt az itt elmondottak után, azt hiszem, hogy a teljes felszerelés nem kerülne többé 150—200 frtnál és ha úgy van berendezve a felszerelés, hogy egyes szerek a nyáriból a télibe és viszont átvihetők, minden költség nélkül; s így a gazdálkodásnak is teljesen elég tétetett.

Természetesen szalmazsák akkor több kellene, miket a derék, nemes célra adakozni szerető nők szívesen szőnének, illetőleg adnának, ha a tanító tőlök a szép szót nem vonja meg.

Bárminő is legyen a tornafelszerelés valamely népiskolában, az mindig szem előtt tartandó, hogy az egyneműek egymás mellett legyenek azért, hogy az együttes gyakorlatok lehetővé tétessenek.

Tornatanítási vezérkönyvül ajánlatik Oherolly János tornazsebkönyve, mely csak 1 frtba kerül.

Most pedig azon meggyőződésben, hogy ügybuzgó tanítóink a torna rendszeres tanításához testtel-lélekkel hozzálatnak és e tekintetben a pálfalvai tanító, Lukács Mihály urat, ki tornázó tanítványával a mozdulatokat valamely dallam eldallolása mellett téteti, hogy azokat annál érdekesebbé tegye, követendik, azon reményben teszem le tollamat, hogy e pár sorom nem vész el eredménytelenül, hanem a kibontott zászló alá lelkesülő híveket gyűjt.

Okuljunk a ma annyira hatalmas németeken, kik annyira lelkesült tornászok, hogy 1862. évi decemberhó 1-én Lindenauban tartott országos tornaünnepély alkalmával e szavakban búcsúztak el egymástól: „És most rajta czimborák, képezzünk hűséges munkánk által test- és lélekben egészséges, gondolkodásban józan s karjaikban erős férfiakat (hozzáteszem nőket is), kik, ha szükség kívánja, hazánkunk áldozzák fel egész erejüket, szeretetüket, mindenüket, szívüket és vérüket“.

Kováts Elek.

Közügyeink.

Jegyzőkönyv

felvétel a n.-károlyi lelkeszi értekezlet által kiküldött bizottság 1890. június 25-ikén Nagy-Ecseden tartott ülésében.

Jelenvoltak: Asztalos György egyh. elnök, Szini Pál, Péntek Ferencz, Kósa Ede, Miklóssy Márton, Biki Károly bizottsági tagok.

Segesváry József, Berey József, Havas Gyula elnökség által meghívott vendégek.

1.

Elnök a bizottsági ülést megnyitván, bemutatja Nagy László alispán, világi elnök, — mint szintén Bajza István és Debreczeni István bizottsági tagok leveleit, kik elmaradásukat hivatalos és halaszthatatlan teendőikkel kimentették s a bizottság működésére áldást kívánnak, — tudomásul vétetnek.

2.

Elnök bemutatja a hozzá hivatalosan megküldött szatmári, érmelléki, alsó-szabolcsi, n.-szalontai, tata-vidéki egyházmegyék végzéseit, melyekben nevezett egyházmegyék pártolólág nyilatkoznak a n.-károlyi mozgalom felől s az érmelléki egyházmegye képviselőket is küld az országos értekezletre — tudomásul vétetnek.

3.

Elnök felolvastatja nagys. Kulin Imre egyházmegyei gondnok levelét, melyben a gondnok úr Báró Vay Miklós ő excellenciája felszólítása folytán kérdésbe teszi, miszerint tekintettel arra, hogy „miután tudjuk a conventnek magatartását s az egyházkerületek és egyházmegyék véleményét“, a f. évi szept. 30-ra kitűzött országos lelkészi értekezlet megtartatik-e, avagy nem. E kérdésre bizottság kimondja, hogy miután az egyházi hatóságok az 1848. XX. t. cz. alapján általunk megindított mozgalmat különböző szempontból fogják fel s bár annak célját kisebb-nagyobb részben mindnyájan pártolják, de azt különböző alapon akarják megvalósítani, — ebből folyólag az eszmék tisztázása végett is ez a körülmény egy okkal több arra, hogy a szept. 30-ra kitűzött országos lelkészi értekezlet megtartassék.

4.

Az országos lelkészi értekezlet programját bizottság következőképen állapítja meg:

1. Szept. 30. reggeli 8 órakor istenitiztelet a kálvintéri templomban.

2. Istentiztelet után alakulás, egy korelnök és négy korjegyző választásával. A gyűlést megnyitja rövid beszéddel a bizottság elnöke s kijelöli a korelnököt és korjegyzőket.

3. Az értekezlet tagjai bejegyeztetik neveiket, a bejegyzéskor nyert szavazati lapokat kitöltve beadják s ekként választanak két elnököt, négy jegyzőt, egy pénztárnokot s egy háznagyot.

4. Szept. 30. délután értekezlet, melyen a másnapi gyűlés tárgysorozata megállapíttatik.

5. Okt. 1. délelőtt 9 órakor veszi kezdetét az érdemleges tárgyalás, a bizottság által előkészített s beadott tárgyak felett.

6. Az értekezlet választ egy permanens bizottságot.

7. A petíciók beadására választ egy küldöttséget.

8. A beadott indítványok felett határoz.

5.

Az országos értekezlet tárgyaiul bizottság kijelöli a n.-károlyi emlékiratot, az alább közölt alapszabály-tervezetet, a beadandó petíciókat s a bizottsághoz szept. 15-ig benyújtott írásbeli indítványokat.

Kelt Nagy-Ecsed, 1890. június 25.

Jegyzette
Biki Károly,
bizottsági jegyző.

(Vége köv.)

Esdő szózat.

Kegyes Jóltevőink!

A meghallgattatás felőli édes reménységgel bocsátjuk szét „Esdő szózatunkat“, kérve egyházunk és nemzetiségünk magasztos ügyeit szívükön viselő minden jó lelkeket, hogy nagyrabecsült adományaikkal kegyeskedjenek segítségünkre jönni.

Resiczabánya a magyarság zömétől távol fekszik. Lakossága között Európa csaknem minden nemzetisége képviselve van. A magyarok száma 4—5 száz, nagy részben ev. reformátusok. Elenyésző csekélység a város 12 ezer lakosa között, kiket, ha a felsegélő kar gyámolításukra nem jő, magával ragad a túlnyomó többség, megfosztva mind vallásától, mind nemzetiségétől, s a majdan bekövetkező szomorú jelenségek fájdalmasan hirdetnék az utókornak, hogy volt itt egy maroknyi magyarság, de magára hagyatva, nem bírt ellene állani a rohanó áramlatnak. A nemzetiségét elvesztettek száma gyászoszlopként emelkednek s panaszlólag intene a magyarság felé, ezt hangoztatva a szív mélyéig ható szavaival: elvesztettem nemzetiségemet, elvállásomat, óh mert nem jöttél segítségemre, midőn a fenmaradhatással küzdöttem, és most hidegség miatt reád nézve örökre elvesztem. Óh bár ne következék ez be! Óh bár esdő szavaink ne találnának siket fülekre s érzékenységtől szívekre!

A fenmaradásra nézve az első lépés megtétele. Egyházmegyénk elhatározta, hogy Resiczabányán és környékén élő hitfeleink részére egy missiói lelkészség állíttassék fel, mely hivatalt betöltő egyén magyar tannyelvű népiskolát is vezessen; miután hitfeleink gyermekeiket ilyennek hiánya miatt német és oláh iskolákba voltak kénytelenek járni. — Ezen iskolánkba — lehetőség szerint — a más nemzetiségű polgártársak gyermekei is vétessenek fel, mi által a magyarosodás ügye szép lendületet fog nyerni.

Az egyházmegye határozata testté lett. Egyházunk megalkult. Márczius 9-én volt az első magyar ev. ref. istentiztelet. Azóta szépen folyik a nemes küzdelem. Örömmel folytatjuk munkánkat, bízva Isten kegyelmében, hogy velünk leend s irántunk való áldozatkészségre indítja a jó lelkeket, a kikre bizton számítva fogtunk hozzá nehéz, de eredményében fenséges munkánkhoz.

Istennek legyen érette a hála! a kezdet legelső nehézségein túl vagyunk. Egyházi felszereléseink elő lettek állítva. Az osztrák-magyar államvasút társaság is — mint Resiczabánya birtokosa — megmutatta áldozatkészségét, nemes lelkületét, midőn egyházunknak pénzből és tűzifából álló évi subventiót kegyeskedett adományozni.

Előttünk áll azonban egy akadály. Nincsen imaházunk, tantermünk, lelkészlakásunk. De bíztat reménységünk, hogy Isten erőt ad az erőtlennek s óhajításunk megvalósítva leend. Ezen óhajítás iskolánknak a következő tanévben leendő megnyitása. Hogy ezt megtehesük, szükségünk van egy házra, hol imatermül is szolgáló tantermet s lelkészlakást alakíthatunk át, mert reánk nézve az iskola megnyitása életkérdés. Már most is sok elszomorító jelenségekkel találkozunk. Sajnosan tapasztaljuk, hogy az ifjabb nemzedék alig bír fogalommal egyházunk tanairól, magyarul meg épen törve beszél. Már is vannak itt Feketék, Nemesek, Farkasok, Mikók, magyar családok utódai, kikről oly fájdalmas szemlélni, hogy a magyar-

ságból csak a fajjelleg maradt meg, nyelvünkben pedig egy szót sem tudnak, hanem oláhokká lettek.

Kegyes jóltevőink! Az írás ama szavaival: „Kérjétek és megadatik nektek“ (Máté VII. 7.) fordulunk nemesen érző szívetekhez. Azt mondja szent könyvünk: „A mint minden ember vette az ajándékot, akképen sáfárkodjék abból egymásnak“ (I. Pét. IV. 10.), „Ingyen vettétek, ingyen adjátok“ (Máté X. 8.), „Egymás terhét hordozzátok“ (Gal. VI. 10.), „A jószívű adakozót szereti az Isten“ (2. Kor. IX. 7.) Induljon meg azért kebletek, cselekedjék előmenetelünkre jó érzések. Munkálkodjék bennetek az élő és munkás hit, az igazi és testvéri szeretet. „Azokból, a melyek nálatok vannak, adjatok nekünk alamizsnát“ (Luk. XI. 41.). Igy erősödhetik meg egyházunk, mint vallásunk s nemzetiségünk egyik védbástyája. Igy növekedik a nálunk elvetett kicsiny mustármag terebélyes fává. Igy leend több, mint 300 ember lelki szükségletein segítve. — Oly magasztos tett leend minden adomány, melynek emlékit nem mossa el az idő, mert az tündökölni fog, mint az ég zenithjén tündöklő nap, mert az felül van az enyészet hatalmán s annak emléke élni fog, míg e helyen egy magyar szív dobog, bárha nem hirdeti is azt magas kőoszlop, egy fényes ércpiramis, hanem hirdetni fogja sokkal szebb, sokkal maradandóbb, száz meg száz lélekben emelkedett őszinte hálaérzet.

Nem hiszszük, óh mert annak gondolata is oly fájó, hogy reménységünkben csalatkozunk. Nem tehetjük fel, hogy azon dicső ősöknek, — kik vallásukért és nemzetiségükért életüket és vérüket áldozták fel, — most élő utódai szent vallásunk és nemzetiségünk iránt meghidegedtek volna, hogy a szeretet és áldozatkészség mennyei üdve a szívekből kialudt volna.

Kegyes jóltevőink! Ezeknek édesen eső reménysége mellett bocsátjuk ki esdő szavainkat, kérve-kérvén, hogy nagyrabecsült adományainkkal tervünk kivitelében támogatni kegyeskedjenek. Kérve-kérvén, hogy kiáltásunkat meghallgatva, munkálják azon szent ügyet, a melynek érdekében küzdünk.

A nagyrabecsült adományoknak folyó évi szeptember 30-ig a lelkészi hivatalba való elküldéséért esedezve, magunkat, egyetemes anyaszentegyházunk s nemzetiségünk ügyét minden jólelkű kegyes jóltevőink szeretetteljes figyelmébe, Istennek áldó kegyelmébe és oltalmába ajánlva, maradtunk

Resiczabánya, 1890. jun. 25-én tartott egyházi gyűlés nevében és megbízásából legmélyebb tisztelettel

Dr. Király István,
főgondnok.

Vöröss Zsigmond,
ev. reform. id. lelkész.

845/1890. A resiczabányai ev. ref. egyházat, — melynek megszilárdítására magok az egyháztagok, az áldozatkészségnek elismerésre méltóan tanúsított kifejtése mellett sem képesek, — hűsorsosaink s általában a nemes szívű adakozók munkás szeretetébe, úgy hűfelekezeti, mint nemzeti érdekeinkre való tekintetből bizalommal ajánlom.

Körös-Tarcsa, 1890. júl. 5-én.

Szabó János,
békésbányai ev. ref. esperes.

Ezen, úgy nemzetiség, mint vallás tekintetében evangéliom szerint való küldetést teljesítő egyházunknak segélyért esdő szövegét, minden nemesen érző hitrokonaimnak teljes szívemből, legmelegebben ajánlom.

Debreczen, 1890. júl. 10.

Révész Bálint,
püspök a tiszántúli ev. ref. egyházkerületben.

Irodalom.

Szőnyi Bénéiamin és a hódmezővásárhelyiek 1717—1794. Korrajz az alföldi reformátusok történetéből. Irta: Szeremley Samu h.-m. vásárhelyi lelkész.

Megemlékeztünk már megjelenése idején a „Magyar Prot. Irod. Társaság“ ez értékes kiadványáról s megígértük, hogy kissé többet is szólunk arról. Igyekezünk ígéretünket minél előbb beváltani, hogy fölhívjuk olvasóink figyelmét a kezünk alatti levő derék munkára s hogy gratuláljunk Irodalmi Társaságunknak ez érdekes, kitűnő kiadványáért.

A mű 224 oldalra terjed s előadatik benne 17 részben Szőnyi Bénéiamin, mult század elején, 1717. december 17-én Némediben született, theológiát Debreczenben végzett, itten sok nyomorúsággal küzdött, majd 1742-ben H.-M.-Vásárhelyen lelkészi hivatalt nyert s 1774. augusztus 9-től a békésbányai egyházmegyében esperesi hivatalt is viselt férfinak küzdelmes élete egész 1794. szept. 17-én bekövetkezett haláláig. Jól van följegyezve a könyv címén, hogy korrajz az az alföldi reformátusok történetéből, mert midőn minden lapon Szőnyi B. alakja domborul a könyvben élénk s mind határozottabb jelleget öltve áll előttünk e sokat dolgozott, egyházközségeért olyannyi áldozatot tett s végre is irigységgel, üldöztetéssel találkozott férfiú: egyszersmind azon idők szenvedéseinek, egyházunk helytartó tanács, róm. katolikus püspökök, földesurak általi zaklattatásának rajza is a legélénkebb színekkel, a legteljesebb közvetlenséggel rajzoltatik élénk.

Nehéz volna a könyv tartalmát részletesen ismertetni, mert annyi anyagot felölel az, hogy kimerítő tartalmát adni csaknem lehetetlen. Elég legyen annyit mondanunk, hogy a tisztelt nevű szerző megismerteti velünk a mult századi H.-M.-Vásárhely teljes állapotát, a polgári és egyházi felsőséghez való állását, egyes nyakas vezetői alatt az érette, polgári jogaiért annyit írt s küzdött Szőnyi elleni tisztességtelen eljárását s ezek mellett természetesen Szőnyi egész életét s végül irodalmi munkálkodását. Szerző valóban történetbúvári utánjárással s történetírói ügyességgel oldotta meg nem könnyű feladatát. Mint a jegyzetekből látszik, roppant forrástanulmányt kellett végeznie, hogy e művét megírhasssa. Áttanulmányozta nevezetesen saját városának külső és belső, polgári és egyházi történetét, a békésbányai egyházmegye, a tiszántúli egyházkerület jegyzőkönyveit, a város földesurainak, a gróf Károlyiaknak budapesti levéltárát, Csongrád megye levéltárát, a váci püspöki egyházmegye levéltárát; átolvasott minden művére nézve felhasználható könyvet és kéziratot, s nagy levelezéssel összeszedett minden, általa közvetlenül nem láthatott adatot. Üdvözljük őt e szép munkájáért, melyet melegen ajánlunk minden érdeklődő egyháztagunk figyelmébe. Biztosíthatjuk azokat, a kik e monographiát megszerzik, hogy kellemes szórakozást, nemes élvezetet találnak abban magoknak. Könyvárusi úton 1 ftr 80 krért szerezhető meg e füzet. Minél inkább szaporodnak az Irodalmi Társaság ily kiadványai, annál melegebben tudjuk azt úgy a lelkész urak, mint a világiak szíves figyelmébe ajánlani. Ismételten alkalmat veszünk azért magunknak fölhívni mindenek figyelmét ez életrevaló Társaságra, mint a mely igen rövid idő alatt két becses történelmi művel és a Szemlének három értékes számával gazdagította

egyházi irodalmunkat. Méltó e Társaság a legszélesebb körű pártfogásra.

A középkori egyházszerkezet. Egyháztörténeti tanulmány. Irta Krupec István. Selmeczbánya. Ára 50 kr. Szerző, a pozsonyi ág. ev. theol. akadémia tanára, e nagy forrástanulmányával és érdekes vonásokkal írt művében négy szakaszban tárgyalja 1) a középkori egyházszerkezet alapjainak megvetését, 2) építését, 3) a felépített egyházszerkezetet, 4) az omladozó egyházszerkezetet. Élvezettel olvastuk át a 65 lapra terjedő tanulmányt s ajánljuk azt különösen a szakférjak figyelmébe. A tiszta jövedelem egyik fele a pozsonyi ev. theol. akadémiának, másik fele a honti ev. esp. papi özvegy-árva intézetnek van szánva.

Megjelent s szerkesztőségünkhöz beküldetett „Testvéretek vagyok!“ Beköszönő beszéd elő- és utóimádsággal. Irta s 1890. július 6-án a debreczeni ev. reform. nagytemplomban elmondotta Dicsőfi József, a debreczeni theol. akadémián volt ny. r. tanár s most a debreczeni ev. reform. egyház egyik lelkipásztora. Ára 10 kr. Az egész jövedelem a czepléd-utezai templomban állítandó orgona alapja javára fordíttatik. Debreczen, nyomtatott a város könyvnyomdájában. E jeles beköszönő beszédet vázlatosan mindjárt elmondása után megismertettük olvasó közönségünkkel, mikor még teljesen az alkalmi ünnepség s a remek előadás hatalmas befolyása alatt állottunk. Most, elolvasása után ismételtük, hogy hozzá hasonló remek beköszönő beszédet rég nem olvastunk. Ugy a szöveg, mint a tárgyválasztás eltérően a sablonszerű beköszönő beszédek sokat használt s némileg megszokottá s unottá vált útjától, meglepő újszerűségével mindvégig lekötötte a figyelmet. Kifejezései magvasak s mégis könnyen érthetőek, hasonlatai újak, meglepők, színgazdagok, irálya bibliszerű, kezzeljeljes. Sehol egy közhelyet, sehol egy oda nem való felesleges mondást nem találunk benne. Hangja őszinte, mint a tetten nem tudó gyermeké, de erős, mint a prófétáé. Nem csak a nemes czélért, de a lelki gyönyörűség élvezetéseért is melegen ajánljuk úgy lelkésztársaink, mint minden rangú hitsorsosaink, keresztyén testvéreink megérdemelt figyelmébe.

Fölvívjuk olvasóink figyelmét a következő előfizetési felhívásra, melyet a jónevű Hornyánszkyval együtt egyik kitűnő paedagogusunk bocsát ki.

Felhívás a következő című munkára való előfizetésre: Magyar Gyermekek játék-gyűjtemény. Az 1883. évi augusztus havában tartott Országos Tanítógyűlés indítványomra a következő tételeket fogadta el: 1. A játékoknak s az esetleg velök járó daloknak a magyar nemzeti nevelés szolgáltatásban kell állaniok, s ezért a játékokban, dalokban a magyar jelleg megóvandó. 2. A gyermekek játékaik s ezek dallamai a haza minden vidékén összegyűjtendők. E gyűjtés vezetésével a Tanítógyűlés engemet, mint indítványozót, bízott meg s egyúttal elnökletem alatt a budapesti tagokból egy központi bizottságot alakított, mely a játékok pedagógiai értékesítésére is tegye meg a szükséges lépéseket. Az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e megbízást 1885. május 12-én kibocsátott rendeletével megerősítette, mire aztán a munkát meg lehetett kezdeni. A bizottság mindenekelőtt megállapította a

gyűjtés közben követendő vezérelveket, s azután az egész gyűjtés foganatbavételét s annak teljes kivitelét egészen reám bízta. A gyűjtés eleintén lassan ment, de 1887 elején végre oly erővel indult meg, hogy már azon év május havára együtt volt az anyag, melyhez az országnak csaknem minden megyéje járult valamivel, s a gyűjtést egyelőre befejezettnek lehetett tekinteni. Azóta, hivatalos elfoglaltatásom mellett, lassankint rendeztettem a begyűlt anyagot. Tanítványaim segítségével pontos másolatokat vettem a beküldött s négyezer darabnál többre rügő játékokról, s a temérdek változatokból kiválogattam az egy vagy más tekintetből érdeklő bíró darabokat. Az anyag rendezésén — legalább nagyjából — túlesve, bemutattam a gyűjteményt a bizottságnak, mely azt érdemesnek találta a kiadásra s megbízott a további teendővel; sőt arra az esetre, ha a nagym. kormány segélyezését kellene kikérni, közvetlen segítségét is felajánlotta. Ez azonban nem mutatkozott szükségesnek, mert a gyűjtemény kiadására szerencsés voltam Hornyánszky Viktor könyvkiadó urat megnyerni. A köztünk kötött szerződés szerint a nevezett kiadó úr kiadja a „Magyar Gyermekek játék-gyűjtemény“-t. A példányok árából a nyomdai költségek levonatnak s a mutatkozó tiszta jövedelem a kiadó s a Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesülete egyenlő mértékben osztoznak. Ez a gyűjtemény tehát a tanítók gyűjtéséből s egyes ügybarátok átengedett gyűjteményeiből állván elő, az esetleges hasznot is maguknak a tanítóknak fogja meghozni, még pedig a gyűjtők kívánata szerint a Tanítók Árvaházi Egyesületének. A bizottság az 1883-iki Tanítói Közgyűlés azon megbízásáról, hogy a játékokat pedagógiailag értékesítse s azok felhasználásához útastást készítsen, lemondott. Az efféle megbízásokat, a dolog természete szerint, bizottságilag elintézni sohasem lehet. Kiadjuk tehát a Gyűjteményt s pedagógiai felhasználását magán tevékenységnek engedjük át. A gyűjtemény tartalmát előszón és befejezésen kívül három szakaszban nagyszámú gyermekjátékok leírása képezi. A dalos játékokat az eredeti népies dallamokkal együtt adjuk. Ezeket Bartalus István és Sztankó Béla zenetanár urak voltak szívesek rendezni, s a mennyire szükséges volt, átírni. A „Magyar Gyermekek játék-gyűjtemény“ a szöveg közé szedett hangjegyekkel s a szükséges ábrákkal együtt 20—30 nyomtatott ívre fog terjedni. Előfizetési ára 2 frt 50 kr. Az előfizetési díjak „Hornyánszky Viktor akadémiai könyvkereskedésébe“ küldendők. A mű folyó évi karácsonyra jelenik meg. Egyidejűleg a gyermekek számára kézikönyvül egy kisebb „Magyar gyermekjáték-könyvet“ is bocsátunk közre. Ennek terjedelme 10—15 ív s előfizetési ára 1 frt 50 kr lesz. Bolti ára sokkal nagyobb leend. A gyűjtőknek tíz példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk. Budapest, 1890. július 1.

Hornyánszky Viktor,
akadémiai könyvkereskedése.

Dr. Kiss Áron.

Különfélék.

Kinevezés. A közoktatásügyi miniszter Gyöngyösy László h.-nánási tanárt a m.-szigeti ev. ref. lyceumhoz a német nyelv és irodalom rendes tanárává nevezte ki. Üdvözljük a tehetséges ifjú tanárt új munkatérén.

A biblia-fordító Károli Gáspár szobrára még most sincs összegyűjtve a szükséges nyolcezer forint: panasolja Kun Bertalan, mint a Károli bizottság elnöke, ama felhívásban, me-

lyet püspök-társaihoz intézett s melyben említi, hogy az ő kezéhez idáig csak 5691 forint és 9 krajczár folyt be; pedig a szobron kívül még egy Károli-alap felállítása is tervben van, a mely irodalmi czélokra fogna kamatozni. Megdöbbenő dolog mindenesetre, hogy a majdnem 4 millió protestáns, több mint egy év alatt, csak ily csekélységet tudott összerakni annak a férfiúnak szobrára és megtisztelése végett, a kinek bibliáját háromszáz éven át fejedelmek, mint Bethlen Gábor, Rákóczi György stb. áhítattal olvasták, s a mely kálvinistáknak, lutheránusoknak és unitáriusoknak még ma is Vulgátáját képezi. Bizonyosan hiba van a gyűjtésben, mert a Degenfeldek, Tiszák, Rádayak, Telekiek, Bethlenek, Radvánszkyak, Prónayak, Zayk stb. neveit, még sehol sem olvastuk az adakozók névsorában; csak az egyetlen id. br. Vay Miklós korona-órról tudjuk, hogy mindjárt az eszme kipattanásakor 100 forinttal nyitotta meg az adományok sorát. A Károli Gáspár megtisztelése különben nem csupán felekezeti ügy, hanem az a magyar irodalomnak is ügye volna, ha az u. n. „Károli-bizottság“-ban lett volna elegendő életrevalóság a Károli-jubileumot országos érdekűvé tenni. Jókai Mór, Gyulai Pál, Thaly Kálmán és annyi más kitűnő protestáns író tud-e valamit arról, hogy Károli Gáspárnak közadakozásból szobrot emel a protestáns egyház? — Átveszszük e sorokat — kolozsvári laptársunkkal együtt — a „Pesti Hirlap“ hasábjairól megszívlelés végett. Örömmel jegyezzük meg mellékesen, hogy nagy napilapjaink közül ebben látunk legtöbb érdeklődést prot. egyházunk ilyen ügyei iránt.

Külföldi vendég Debreczenben. Vancsura Henrik kolini csehországi főgymnasiumi történettanár személyében érdekes külföldi vendége van most Debreczennek. Az ifjú tanár nyelvtanól tanulta eddig nyelvünket s most, a szünidő folyamán gyakorlatilag óhajtja azt körünkben elsajátítani. Mint történettanár érdeklődéssel tanulmányozta Magyarország történelmét, „imponál az neki“, — mint mondá, s azon óhajtás vezette a magyar nyelv tanulására, hogy közvetlen forrásokból tanulmányozhassa ezt a szép történelmet. A rokonszenves ifjú tanárt főiskolánk tanfériai közül néhányan már eddig is megismervén, tehetségökhöz képest igyekeznek őt czélja elérésében támogatni.

Halálesetek. Két teljesen váratlanul jött halálesetről tudatjuk olvasóinkat. Egyik halottunk a testvér ágost. evang. egyház érdemekben gazdag tagja volt. Láng Adolf tápiószent-mártoni evang. lelkész, kiérdemült pestmegyei főesperes és gyámintézeti elnök hosszas szenvedés után meghalt mult juliushó 24-én élete 63-ik évében. A megboldogult rendkívül melegen érdeklődött ev. ref. egyházunk ügyei iránt; egyházi lapjainknak, azok közt a mienknek is hűséges olvasója és munkatársa volt, főként és első sorban a belmissió külföldi mozgalmait ismertetvén e lapok olvasóival. Egyháza élénken gyászolhatja e hű fiát s mi is bánatos részvéttel állunk meg mult hó 26-án behantolt sírdombja fölött. Legyen áldott hű emlékezte! — Hirtelen elhunyt továbbá Baksa Barnabás h.-bösörményi ev. ref. segédlelkész mult juliushó 28-án, szívgöres következtében, élete 29-ik évében. Az ifjú segédlelkész csak néhány évvel ezelőtt még főiskolánknak volt jőnevű növendéke s ma már elköltözött oda, hol látja az idvesség Fejedelmét, kit ideleln hittől lángoló buzgósággal hirdetvén, csak lelki szemeivel láthatott. Legyen nyugodt síri álma! Övé, édes anyja, testvérei és egyéb hozzátartozói találjanak vigasztalást annál, ki mindeneiket a legbőlebben cselekeszik.

A magyar ev. ref. tanítók országos gyűlésének előmunkái

Iatai czímmel egy füzet küldetett be hozzánk, melyet az előkészítő bizottság rendelkezéséből Kiss Sándor tanító rendezett sajtó alá. Ára 50 kr. Magában foglalja a füzet e bizottság f. évi május 28. 29-én H.-M.-Vásárhelyen tartott gyűlésének jegyzőkönyvét s ezt megelőzőleg a gyűlésen felolvasott előadói munkálatokat, melyek következők: A vallás-erkölcsi képzés és annak eszközei, Szalóky Dániel csokonyai, — az ev. ref. népiskolák tanterve, Vaday József, — az ev. ref. népiskolák administratiója, Simen Károly, — az ev. ref. tanítók jogi helyzete az egyházi önkormányzatban, Sinka Lajos, — az ev. ref. tanítók anyagi helyzete, Kiss Sándor tanítóktól. Tőlünk nem függött akadályok miatt, — óhajtásunk ellenére, — nem közölhetjük e szép és érdekes tárgyakban gazdag gyűlés lefolyásának referációját. Kipótoljuk e mulasztást azzal, hogy a leküldött füzetből mielőbb közöljük egyik előadói munkálatot.

Meghívás. A magyarországi ev. reform. tanítók folyó (v augusztushó 18—19-én Budapesten „Országos nagygyűlést“ tartanak, melyre a hazai összes ev. reform. vallású tanítók és érdeklődő tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. Augusztus 18-án d. u. 5 órakor előértekezlet tartatik, melyen a nagygyűlés tárgysorozata s az addig beérkezhető indítványok sorrendje fog megállapíttatni. Augusztus 19-én a nagygyűlés d. e. 9 órakor fog megnyíttatni, tárgyai: 1. A méltóságos zsinathoz felterjesztendő emlékirat bemutatása, tárgyalása és elfogadása. Bemutatja: Kiss Sándor bizottsági jegyző. 2. Ev. reform. jellegű tanítónő-képezdek, esetleg óvónő-képezdek egyházkerületenkint felállításának kérdése. Előadó: Hajdu László. 3. Állandó választmány szükségessége, jogai és kötelességei. Előadó: Kiss Sándor. 4. Indítványok (8 nappal a gyűlés előtt az elnök-nél bejelentendők). A gyűlés helyisége később fog a résztvenni szándékozó kartársaknak tudomására hozatni. A nagygyűlésen megjelenhetésre igazoló-jegyek adatnak ki, melyek Kiss Sándor biz. jegyzőnél Zsákán, u. p. Furta (Biharm.) egy-egy frtért válthatók. Kiváló tisztelettel Józsa Pál, szerv. bizottsági elnök. Kiss Sándor, szerv. bizottsági jegyző.

Resiczabánya. Lapunk más helyén, önálló czikk gyanánt közöljük azon esdő szöveget, melyet ez újonnan alakult missziói kised egyházunk előljárósága az áldozni kész hitrokonokhoz intéz. Fölvívjuk e szövegre tehetősebb egyházaink s általában felekezetünk tagjainak figyelmét. Áldozzanak javaikból e jó munkára. Az adományokat mi is szívesen átveszszük s nyugtázva lapunkban, rendeltetése helyére juttatjuk.

Beküldettek. 1. Ünnepi és közönséges egyházi beszédek (IV. füzet). Irta Révész Imre. Budapesten. — 2. Az erkölcsi szabadságról. Irta Dr. Binding Károly. Fordította Dr. Ozory István. Debreczenben. Jövő számunkban lehetőleg mindkét művet ismertetni fogjuk. — 3. A m.-ugocsai ev. ref. egyházmegye 1890. ápr. 22-én N.-Szöllősen tartott közgyűlésének jegyzőkönyve. Közérdekű adatait szokásunk szerint közölni fogjuk.

Iskolai értesítők. (Folytatás). 5. A dunántúli evang. reform. egyházkerület pápai főiskolájának értesítője. Kiadták: Révész Kálmán akadémiai, Szilágyi József gymnasiumi, Jády József preparandiai igazgatók. Az értesítő elején Borsos István gymnasiumi tanár „Az areopág eredete és szerepe az athenaei államban Perikles koráig“ című értekezése áll. A theol. akadémián 7 tanár tanított 28 növendéket, kik közül 4-ed éves 5, 3-ad éves 7, 2-od éves 10, 1-ső éves 6 volt. A főgymnasiumban a tanárok száma 11 volt, a

kikhez jöttek még az ének- és zene-, a rajztanárok és az idegen felekezeti hitoktatók. Számszerint év elején 301 nyilvános, 10 magán, összesen 311 tanuló volt, év végére maradt 291 nyilvános, 10 magán, összesen 301 tanuló, kik közül ev. ref. volt 173, ág. ev. 46, róm. kath. 29, izr. 53. A tanítóképzésben rendes tanár volt négy, a főiskola egyéb szakainak tanárai közül 8 tanerő. Ez intézet növendékeinek száma tanév elején 29, tanév végén 24 volt. E 24 ifjú közül 1-ső éves 12, 2-od éves 3, 3 ad éves 5, 4-ed éves 4 volt. Az első évesek között volt egy róm. kath. és egy izr. növendék is. Az összes tanuló ifjúság segélyezés czímén kapott 5821 frt 10 krajczárt s ezenkívül a köztartáson ingyen élelmezést nyert 2 papnövendék, 23 gymnasiumi tanuló és 4 praeparandista. Egész vagy fél tandíjleadásban részesült 25 papnövendék, 20 gymn. tanuló és 23 praeparandista. — 6. A csurgói ev. ref. főgymnasium értesítője. Közli: Dr. Vida Károly. Az évkönyv elején „A csurgói főgymnasium és az államsegély“ czímen közöltetik azon szerződés, mely e főgymnasium államsegélyezése ügyében a vallás- és közoktatásügyi miniszter s egyházunk konventje között kötöttetett. Ezután jönnek a főgymnasium múlt évi történeti adatai. Működik az intézetben 11 rendes tanár s

6 hit- és melléktanár. Az ifjúsági segélyző egyletben, mely öt év óta működik, bevétel volt ezen évben 886 frt 77 kr, kiadás 509 frt 58 kr s így maradt 377 frt 19 kr. Van az egyesületnek könyvvagyona is, melyből a tanulók könyvekkel segélyeztetnek. A tanulók létszáma következő: beíratott a 8 osztályba 231 ifjú, megmaradt belőle az év végére 221, kik közül ev. ref. volt 84; ág. ev. 20; róm. kath. 88; gör. kath. és gör. kel. 1—1; izr. 27. A köztartásra (konviktus) az első félévben 141, a második félévben 138 tanuló iratkozott be. Szóbeli érettségi vizsgálatra 10 ifjú állott elő; az eredmény következő volt: magyarból jeles 2, jó 2, elégséges 6; a németből elégs. 1; a latinból jeles 1, jó 3, elégs. 6; a történetből jeles 2, jó 3, elégs. 4, elégtelen 1; a mennyiség és mértanból jeles 1, jó 6, elégs. 3; a természetanból jeles 1, jó 4, elégs. 5.

Szerk. posta. Több arad megyei lelkész, K. D. és M. A. urak küldeményeit vettem. Mielőbb sort keríték reájok. — G. K., K. E. és St. A. urak küldeményeit N.-Bányáról vettem. Jövőre napvilágot látnak.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csikó Lajos.**

Pályázat tanári állásra.

A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgymnasiumban egy rendes tanári állásra pályázat hirdettetik, a melylyel ez idő szerint az I. és II. osztályokban a latin és magyar nyelv tanítása hetenként 22 órán van összekötve, de ez a szak ezen és a rokon tárgyak körében jövőbe változás alá jöhet. Fizetése: évnegyedi előleges részletekben kiadandó 900 frt, 300 frt lakbér és 40 frt ötödéves korpótlék, mely ez idő szerint 200 frtnál feljebb nem emelkedhetik. A megválasztott rendes tanár jogos és kötelezett tagja úgy a helybeli gyám-, mint a tiszántúli ev. ref. középiskolai tanárokgyám- és nyugdíjintézetének.

A fentartó egyházi előjáróság ez állomást rendes tanárral óhajtja betölteni; de ha a pályázók között kívánatainak megfelelő ilyen nem találkoznék: 800 frt évi fizetésre helyettes, de okleveles tanár, egy évi próbaidőre választatik, a mely után állandósítása kilátásba helyeztetik. Ha pedig, szintén 800 frt fizetésre, még oklevéllel nem bíró pályázó választatnék segédtanárrul, ez oklevelét 2 év alatt megszerezni köteles levén, állandósítása csak ezután következhetik be.

A pályázók — a kik csak ev. ref. vallásúak lehetnek — életkorukat, végzett tanulmányaikat, tanári képességeiket, eddigi szolgálatukat, hadi kötelezettségeiket és egészségi állapotukat feltüntető okiratokkal kellően fölszerelt folyamodványaikat augusztus 15-ig az ev. ref. egyház lelkész-elnöki hivatalához küldjék be. 2—2

Hód-Mező-Vásárhelyen, 1890. július 20.

Az egyház elnöksége.

Pályázat

a nagyvárad i ev. ref. egyháznál lemondás által üresedésbe jött rendes vallástanári állomásra.

J a v a d a l o m: 600 forint és 160 forint lakbér, összesen 760 forint készpénz az egyház pénztárából.

Megválasztott kötelessége a Nagyvárad város területén létező községi, állami és felekezeti tanintézetek ev. ref. vallású növendékeinek vallást és éneket tanítani a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint hetenkint 20—22 órán, s városunk nazarenismus által veszélyeztetett pontján, az u. n. katonavárosi imaházban vasárnaponként délelőtt istenitiszteletet tartani, esetleg a fennálló egyházi énekkart is vezetni.

Ehhez képest az ezen állomást elnyerni óhajtók kérvényeik mellé lelkészi képesítésüket és énektanítási képességüket igazoló bizonyítványaikat mellékelvén, azokat alólfrotthoz f. évi augusztus hó 6-ik napjáig terjeszszék be.

A megválasztott — ha mindkét lelkész-képességi vizsgát letette — a tiszántúli ev. ref. egyházkerület által lelkészül felszenteltetik.

Ez állomás 1890. évi szeptember 1-ső napján lesz elfoglalandó.

Nagyvárad, 1890. július 15.

Csák Máté,
ev. ref. elnök-lelkész.

3—3